

tagelsen af folk, der kommer ud fra kriminalforsorgen, og om man også er opmærksom på, at der er behov for, at behandlingsindsatsen, når folk så er ude, fastholdes og i nogle tilfælde også styrkes.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Lene Espersen):

Jeg vil gerne her tilkendegive, at det naturligvis er noget, vi må se på, så der er en sammenhæng i lovforslaget. Og som jeg også har sagt, er det jo ikke noget, der alene vedrører mit ressortområde, men også andre ministres. Det synes jeg så vi må forsøge at arbejde videre på under udvalgsbehandlingen, så de spørgsmål og de problemstillinger, som bliver rejst, også får en grundig og fyldig besvarelse, som gør, at lovforslaget også får den effekt, det skal have, også når folk er blevet prøveløsladt og skal ud og, om man så må sige, leve med særlige vilkår.

(Kort bemærkning).

Morten Bødskov (S):

Det vil jeg gerne kvittere for og så fortsætte i samme række, kunne man sige.

Lovforslaget har jo også givet anledning til visse bekymringer over hele den beslutningsstruktur, som er lagt ind, altså modellen for de administrative beslutninger, der skal træffes nu i kriminalforsorgen.

Et indspark kunne jo være det, som Advokatrådet kommer med, hvor man foreslår, at man lader muligheden for at få prøvet det her potentielle afslag, man kan få på sin ansøgning, indgå i lovforslaget. Jeg vil også godt høre justitsministeren, om det er en model, man er klar til fra justitsministerens side at se på i den videre udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Lene Espersen):

Som udgangspunkt, og det har vi også tilkendegivet, er det ikke en model, som vi synes er en særlig klog måde at gribe tingene an på. Jeg tror ikke, den vil fjerne noget som helst af den frustration, som måtte komme fra de få, der tror, at de kan være omfattet af »noget for noget«.

Jeg tror stadig væk på, at den model, som er opstillet, både er den mindst bureaukratiske og den, der vil fungere bedst i praksis. Og jeg synes ikke, at man, bare fordi man er lidt usikker på modeller, skal pålægge domstolene en ganske stor ekstra byrde.

Så jeg må sige, at hvis jeg skal bruge den term, som mange benyttede, da de holdt tale her omkring lovforslaget, så er jeg rimelig kritisk indstillet over for en sådan model. Men fordi det er noget, mange ordførere har fæstet sig ved, vil jeg selvfølgelig gerne under udvalgsbehandlingen være med til at belyse spørgsmålet nærmere.

Udgangspunktet for regeringen er altså, at vi ikke synes, det er en god model. Ellers ville vi jo selv have foreslået det. Men jeg tror, at der måske er et behov for at få afklaret, hvordan reglerne i dag fungerer på alle de andre områder, der har med kriminalforsorgen at gøre, for at få en klarhed over det, så der er en sammenhæng i de redskaber, vi har til rådighed.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 46:

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af justitsministerens beføjelser i konkrete straffesager.

Af Anne Baastrup (SF), Elisabeth Arnold (RV) og Line Barfod (EL).
(Fremsat 13/11 2003).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Lene Espersen):

Ja, det er jo lige med at få lov at komme herop først, men det fik jeg da med et vist besvær.

Beslutningsforslaget, som vi her behandler, går ud på at pålægge regeringen at fremsætte lovforslag om ophævelse dels af justitsministerens beføjelse efter retsplejeloven til at give de

offentlige anklagere pålæg vedrørende behandlingen af konkrete straffesager, dels om ophævelse af justitsministerens påtalekompetence i sager efter straffelovens kapitel 12 og 13 om bl.a. forbrydelser mod statens sikkerhed. Disse emner har bl.a. været diskuteret ved en høring, som Retsudvalget arrangerede i efteråret.

Med hensyn til den første del af beslutningsforslaget om ophævelse af justitsministerens beføjelse til at gribe ind i konkrete straffesager kan jeg sige, at den beføjelse navnlig er begrundet i det principielle synspunkt, at anklagemyndighedens virksomhed fuldt ud bør være undergivet parlamentarisk kontrol. Det er efter min opfattelse fortsat et grundlæggende rigtigt synspunkt.

Samtidig siger det sig selv, at justitsministeren bør være yderst tilbageholdende med at gribe ind i anklagemyndighedens beslutninger i konkrete straffesager. En sådan tilbageholdenhed er da også Justitsministeriets helt faste praksis.

Kl. 18.30

Men det ændrer ikke ved, at der kan opstå situationer, hvor der principielt bør være mulighed for, at en minister kan gribe ind og dermed sikre den parlamentariske kontrol. Det vil naturligvis dreje sig om helt ekstraordinære situationer, og man skal i sagens natur være meget varsom med at prøve at give eksempler på sådanne ekstraordinære situationer, hvor et indgreb fra ministerens side kunne tænkes at komme på tale. Jeg ved, at der under Retsudvalgets høring i efteråret blev nævnt et interessant eksempel fra udlandet.

Man kan måske også forestille sig tilfælde, hvor et sagskompleks har stor betydning for offentligheden, og hvor der ud fra hensynet til at undgå mytedannelser kan være et klart behov for at få rensset luften ved en offentlig straffesag ved domstolene, men hvor anklagemyndigheden ud fra en rent faglig vurdering mener, at der ikke er fuldt tilstrækkeligt grundlag for at rejse tiltale. I sådanne tilfælde vil det – naturligvis meget afhængigt af de nærmere omstændigheder – kunne være legitimt, at justitsministeren gennem sin beføjelse til at gribe ind i konkrete straffesager sikrer, at sagen bliver behandlet ved domstolene.

I øvrigt vil jeg også meget gerne slå fast, at den gældende ordning ikke har givet anledning til reelle problemer i praksis. Skiftende justitsministre har i praksis kun yderst sjældent udnyttet beføjelsen til at gribe ind i konkrete sager. I det

seneste tiår er det således kun sket i to meget specielle tilfælde. I begge tilfælde drejede det sig om sager, hvor Rigsadvokaten var inhabil.

Det er derfor min opfattelse, at den gældende ordning ikke bør ændres som foreslået af forslagsstillerne.

Jeg er imidlertid enig med forslagsstillerne i, at risikoen for, at en minister eller et folketingsflertal vil kunne mistænkes for usaglig indblanding i tiltalerspørgsmålene i en konkret sag, er et problem i sig selv, hvis det skaber mistillid til retssystemet som sådan. Jeg er enig i, at det er vigtigt at være opmærksom på dette aspekt, men jeg mener som sagt ikke, at den nævnte risiko bør føre til, at den gældende ordning ophæves. Det vil efter min mening være en overreaktion, som blot medfører andre problemer.

Det afgørende må være, at der er en sådan åbenhed og gennemsigtighed, hvis justitsministeren anvender beføjelsen til at give pålæg i en konkret straffesag, at der ikke opstår mytedannelse om årsagerne til, at en tiltale er blevet rejst eller ikke er blevet rejst. Jeg er derfor meget åben over for at overveje, hvordan der kan etableres en større åbenhed og gennemsigtighed end i dag.

En af de muligheder, man i den forbindelse kunne forestille sig, er en ordning, hvorefter justitsministeren skal offentliggøre beslutningen, hvis ministeren i en konkret straffesag giver pålæg til anklagemyndigheden. I Norge har man en ordning, hvor afgørelsen formelt set træffes af kongen i statsrådet, men grundlæggende bygger ordningen på de samme hensyn til åbenhed og sikring af den demokratiske kontrolfunktion. Jeg har tidligere i et svar til Retsudvalget haft lejlighed til at redegøre for denne ordning.

Jeg håber, der under udvalgsarbejdet bliver mulighed for nærmere at drøfte de forskellige muligheder, der kunne være, for at skabe større åbenhed på dette centrale område.

Med hensyn til den anden del af beslutningsforslaget vil jeg fremhæve, at straffelovens kapitel 12 og 13 omhandler forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed og mod statsforfatning og de øverste statsmyndigheder m.v. Påtalekompetencen i disse sager er henlagt til justitsministeren, fordi bekæmpelsen af disse forbrydelser involverer nogle særlige hensyn, herunder hensynet til fremmede magter.

Jeg kan i den forbindelse nævne den såkaldte antiterrorpakke, som for et par år siden blev vedtaget af et bredt flertal i Folketinget. Denne lovgivning indebar bl.a., at der blev indsat en ny

straffebestemmelse om terrorisme i straffelovens kapitel 13. Det fremhæves i bemærkningerne til det pågældende lovforslag, at ved at placere påtalekompetencen hos justitsministeren kan det sikres, at der ikke rejses tiltale efter den nye terrorbestemmelse i sager, der er omfattet den rådserklæring om anvendelsesområdet, som blev afgivet af EU's justitsministre samtidig med vedtagelsen af EU-rammeafgårelsen om bekæmpelse af terrorisme.

I Retsudvalgets betænkning over lovforslaget understregede et flertal i udvalget på linje hermed, at vurderingen af, om der bør rejses tiltale efter de nye bestemmelser, bør foretages af justitsministeren under parlamentarisk ansvar.

Forslagsstillerne anfører i beslutningsforslaget, at de særlige hensyn, der gør sig gældende på dette område, stadig kan tilgodeses ved at indføre en obligatorisk høring af det eller de relevante ministerier. Det er jeg ikke enig i. Bl.a. tæller de hensyn, som blev fremhævet i forbindelse med vedtagelsen af antiterrorpakken, efter min opfattelse for, at den formelle påtaleordning på dette specielle område bør afspejle, at der i disse sjældne sager gør sig nogle atypiske hensyn gældende, som medfører, at ansvaret for beslutningen om at rejse tiltale eller ej bør ligge hos en politisk ansvarlig minister.

Sammenfattende kan regeringen således ikke støtte beslutningsforslaget, men jeg håber, at vi under udvalgsarbejdet kan arbejde videre med tanken om at etablere en ordning, der sikrer en større åbenhed og gennemsigtighed i de sjældne tilfælde, hvor justitsministeren giver pålæg til anklagemyndigheden i en konkret straffesag.

Kl. 18.35

(Kort bemærkning).

Sandy Brinck (S):

Jeg vil godt starte med at sige, at jeg synes, det var rart at høre, at justitsministeren udviste en vis imødekommenhed i forhold til at diskutere dele af beslutningsforslaget. Sådan som jeg kunne høre det, var det særligt gennemskuellighed og offentlighed i de tilfælde, hvor justitsministeren måtte gå ind og bruge sine beføjelser.

Her henviste justitsministeren til den norske model. I den norske model ligger også, at det ikke er justitsministeren, men regeringen som kollektiv, der i så fald kan gå ind og træffe en afgørelse. Jeg synes faktisk, at det kan være med til at højne tilliden, at det ikke er én person, men flere personer, det drejer sig om. Derfor vil jeg

spørge, om ministeren også på det punkt er villig til at lade sig inspirere af Norge.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Lene Espersen):

Jeg vil da sige, at jeg som udgangspunkt synes, at man skal være åben over for at se på, hvilke modeller der er i andre lande. Det, som jeg synes er det væsentlige, og det, som jeg synes er en berettiget problemstilling, som bliver rejst med det her beslutningsforslag, er hele spørgsmålet omkring åbenhed og gennemskuellighed.

Jeg synes ikke, der er nogen grund til at mistænke hverken et folketingsflertal eller en minister for at have et uærligt eller et forkert sigte med at kunne udnytte den mulighed. Derfor er det i hvert fald for mig at se det, der er det helt afgørende.

Jeg er naturligvis indstillet på, at vi under udvalgsbehandlingen må drøfte både fordele og ulemper ved de modeller, som andre lande har valgt, herunder også den norske model, men jeg vil ikke i dag lægge mig fast på, at der skulle være behov for lige at vælge det set-up, som de har valgt i Norge.

(Kort bemærkning):

Sandy Brinck (S):

Jeg takker endnu en gang for den åbenhed, ministeren udviser, men føler anledning til at understrege fra start af, at jeg ikke tror, at der er nogen som helst af forslagsstillerne eller i hvert fald ingen socialdemokrater, som jeg jo ret beset taler på vegne af, der gør det her ud fra en mistillidsdagsorden.

Det her er, set med mine øjne, et spørgsmål om at lave nogle tillidsskabende foranstaltninger, som gør, at vi har en bedre indsigt, har en større gennemskuellighed til at føre den kontrol, som vi som parlament skal kunne føre. Der er i hvert fald ikke noget mistillid i det. Det synes jeg er værd at understrege fra start af.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Lene Espersen):

Jeg må sige, at sådan hørte jeg heller ikke fru Sandy Brinck. Men noget af det, der har været fremme i den offentlige debat i det her spørgsmål, har hvilet lidt på, at der var en sådan hemmelig procedure, hvor justitsministeren kunne gøre dette eller hint. Jeg synes ikke, at der var nogen grund til, at det var den debat, vi skulle tage i dag. Det er heller ikke det, jeg hører.

Jeg synes, vi må prøve at gå ind i det her med en åbenhed og se på, om der ikke er et behov for en modernisering, ikke mindst for så vidt angår spørgsmålet om åbenhed i de beslutninger, der måtte blive taget.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg er da også relativt tilfreds med ministerens åbenhed over for eventuelt at lave mere åbenhed på det her område. I den forbindelse vil jeg høre, om ministeren også har overvejet den hollandske model, der jo i høj grad går på begrundelse og skriftlighed hele vejen igennem, hvor Rigsadvokaten skal høres, hvis ministeren går ind med nogle instruktioner osv. Kan ministerens åbenhed rent faktisk også omfatte det?

Så til spørgsmålet om kapitel 12- og 13-afgørelserne: Der vil jeg godt høre, om ministeren så også forestiller sig den åbenhed, der ligger i den norske og den hollandske model. Jeg vil høre, om udgangspunktet også er, at det skal omfatte kapitel 12 og 13.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Lene Espersen):

Som sagt synes jeg ikke, at dagen i dag er egnet til, at vi går ind og begynder teknisk at diskutere forskellige modeller. Det må vi prøve at belyse under udvalgsbehandlingen. For så vidt angår spørgsmålet om kapitel 12 og 13, synes jeg også, at det er noget, som vi må overveje nøje under udvalgsbehandlingen.

Når EU's justitsministre afgav den rådserklæring i sin tid, er det klart, at det netop var med det formål at kunne sige, at i visse sager har vi at gøre med frihedskæmpere og andre. Det er ud fra en politisk vurdering, at man siger, at i de tilfælde vil det ikke være korrekt, at antiterrorlovgivningen finder anvendelse. Der skal vi selvfølgelig finde en rigtig model for, hvordan den slags sager bliver behandlet, såfremt vi laver en anden model for åbenhed og gennemsækelighed på det generelle område.

Men jeg kan i hvert fald ikke i dag melde klart ud, hvad der vil være den klogeste og mest hensigtsfulde måde at gøre den her slags ting på. Jeg er meget optaget af, synes jeg, at den ordning, vi har i dag, bliver bevaret netop af hensyn til de ting, som blev diskuteret under antiterrorlovgivningen.

Kl. 18.40

(Kort bemærkning).

Morten Østergaard (RV):

Undskyld, men jeg har behov for at spole båndet en lille smule tilbage. Ministeren sagde, at hun ikke ønskede at give eksempler, hvilket kan være meget fornuftigt, men alligevel vovede ministeren at komme med et hypotetisk eksempel. Det er så der, jeg godt lige vil have en præcisering.

Jeg tror, at ministeren valgte formuleringen en situation, hvor det af hensyn til offentligheden var nødvendigt at påbegynde en sag, selv om der ikke var en faglig baggrund for at anlægge den.

Jeg synes jo netop, at det hypotetiske her er sagens kerne. Kan ministeren pege på, hvad det er for nogle personer i det danske samfund, som måtte lide under, at hensynet til offentligheden i den situation måtte gå forud for hensynet til almindelig retssikkerhed?

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Lene Espersen):

På trods af, at det her jo ikke er en ordning, som man må sige har været ofte anvendt, synes jeg faktisk, at det var et ganske godt eksempel. Der er nogle, der kalder medierne for den fjerde statsmagt. Men der er jo sager oppe at vende i pressen, der kan have et sådant omfang, at det stempler en person endegyldigt som værende det ene eller det andet.

Man kan sagtens være i en situation, hvor anklagemyndigheden til sidst når til den vurdering, at der ikke er faglige grundlag for at rejse tiltale. Her synes jeg faktisk, det er relevant, at man kan sige, at i de situationer, netop for at der ikke opstår mytedannelser eller en offentlig stempling af en person, bevarer man den her mulighed.

Så selv om det er et teoretisk eksempel, synes jeg faktisk med den virkelighed, vi lever i, at det ikke er det dårligste eksempel at forestille sig.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Dette beslutningsforslag tilsigter som nævnt delvis at ophæve justitsministerens beføjelse som anklagemyndighed vedrørende behandling af konkrete straffesager. Det gælder både de – om jeg så må sige – almindelige straffesager og de sager, der drejer sig om statsforbrydelser med en samlet betegnelse.

Jeg går ud fra, at vi er enige om, at det her er et meget principielt spørgsmål, der ikke uden

videre kan lovgives om uden et grundigt forarbejde.

Dertil kommer, at man godt kan undre sig over specielt Enhedslisten, som i forbindelse med gennemførelsen af terrorlovgivningen var meget optaget af, at det kunne være nødvendigt med et parlamentarisk ansvar, der skulle kunne gøres gældende i disse sager – hvis jeg ellers husker rigtigt.

Vi mener i hvert fald, at der skal kunne gøres et direkte parlamentarisk ansvar gældende, og derfor er vi også af den opfattelse, at funktionen som øverste anklagemyndighed også i konkrete sager vedrørende statsforbrydelser skal bibeholdes.

Vi mener også som justitsministeren, at beføjelserne som øverste anklager mere generelt – altså så man kan give generelle instruktioner – skal bibeholdes. Men det er klart, at vi tager meget afstand fra enhver form for politisk pression, ensidighed, emsighed og indblanding fra populistiske folketingsmedlemmer. Det være sagt helt uafhængigt af, hvem der har regeringsmagten, og hvem der er i opposition.

Når det drejer sig om almindelige konkrete straffelovsovertrædelser begået af Per og Poul, er vi også enige med justitsministeren i, at en justitsminister, der har beføjelser til en sådan indgriben, skal være meget tilbageholdende med at gribe ind i anklagemyndighedens beslutninger i konkrete straffesager. Vi anerkender også, at en sådan tilbageholdenhed er skiftende justitsministres faste praksis.

Vi er også enige med justitsministeren i, at man skal være meget varsom med at nævne konkrete eksempler på situationer, hvor et ministerindgreb efter den gældende lovgivning kunne tænkes at komme på tale.

Endelig er vi i Venstre enige med ministeren i, at risikoen for, at en minister eller et folketingsflertal vil kunne mistænkes for usaglig indblanding i anklagemyndighedens område i en konkret sag, er et problem i sig selv, hvis det skaber mistillid til systemet.

Kl. 18.45

Det er netop dette sidste standpunkt og de helt principielle betragtninger hos et markant flertal i Venstres folketingsgruppe, der fører til, at jeg må sige, at vi ønsker, at den kompetence, som justitsministeren har til at give anklagemyndigheden pålæg i konkrete almindelige straffesager, bør ophæves.

Jeg skal samtidig meddele, at vi heller ikke ønsker den konstruktion, som justitsministeren

var inde på, hvor Folketingets Retsudvalg skal inddrages. Det mener vi er en udvanding af ansvarsfordelingen.

Med de bemærkninger, jeg her er kommet med, fører det også til, at sådan som beslutningsforslaget er skruet sammen, må vi samlet set sige, at vi ikke kan medvirke til det.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg takker for fru Birthe Rønn Hornbechs indlæg, og så vil jeg naturligvis således provokeret spørge, om fru Birthe Rønn Hornbech i givet fald vil støtte beslutningsforslaget, hvis vi fjerner den sidste pind.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Som jeg sagde i indledningen, forestiller jeg mig ikke, at man kan gennemføre en sådan lovgivning uden et større forarbejde. Og politiske forhandlinger synes jeg måske ikke lige er stedet at føre her, for så skal man også til at tilføje nogle bemærkninger – det kan man ikke tilføje, men det gør man så i et betækningsbidrag – om hvor enige vi er.

Men jeg må sige, at sådan som et regerings-samarbejde fungerer, har justitsministeren givet klart udtryk for, at hun ikke vil fremsætte sådan et forslag, og derfor bliver der så heller ikke noget forslag.

Jeg synes godt, vi kan arbejde videre og – som jeg plejer at sige i grundlovssager – samle forråd, for der er for mig ingen tvivl om, at udviklingen går i den retning, som det første stykke af beslutningsforslaget foreslår. Vi er et af de få lande, der har den ordning, som er gældende i Danmark i dag.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Så går vi videre i ordførerrækken, fru Sandy Brinck.

Sandy Brinck (S):

Jeg vil godt starte med at takke Det Radikale Venstre, SF og Enhedslisten for at have fremsat dette forslag, så vi får diskussionen, men jeg vil også sige, at jeg er meget enig med Venstres ordfører, fru Birthe Rønn Hornbech, i, at emnet i dag nok er for alvorligt til, at vi bare sådan vupti beslutter det i et beslutningsforslag.

Debatten om justitsministerens mulighed for at gribe ind i konkrete straffesager har jævnligt været taget igennem historien, men når jeg som

socialdemokrat finder det rigtigt at overveje vores nuværende system igen, skyldes det to tendenser.

For det første er der en stigende interesse for enkeltsager, også straffesager, og det betyder selvfølgelig, at vi har en øget risiko for, at politisering af straffesager også resulterer i politisk indgriben fra justitsministeren eller pres fra et flertal i Folketinget.

En anden tendens er, at der i den internationale retspolitiske diskussion er kommet langt mere fokus på anklagemyndigheden både i FN-regi og i Europarådets Ministerkomité, hvor begge er kommet med retningslinjer og anbefalinger til anklagemyndighedens rolle.

Jeg vil godt her fra start understrege, hvad jeg også sagde tidligere, at Socialdemokratiet ikke mistænker den nuværende eller tidligere justitsministre for at have misbrugt deres mulighed for at gribe ind i konkrete sager. Men for os at se er det også lidt rodet at bevare en formel mulighed med den begrundelse, at ingen jo bruger den alligevel.

Jeg kender godt de principielle begrundelser for, at anklagemyndigheden som alle andre forvaltningsled bør være under politisk kontrol. Ud over at beslutningsforslaget ikke adskiller anklagemyndigheden fra politisk ansvar, må jeg sige, at politisk kontrol i forhold til at rejse eller ikke rejse sager for domstolene bliver noget teoretisk, og tænkes tanken til ende velsagtens også noget betænkelig.

Den store fare ligger for mig at se ikke i de sager, som bliver rejst uden tilstrækkeligt juridisk grundlag; uagtet de mange ubehageligheder en tiltale medfører for den enkelte, så vil domstolene jo frifinde vedkommende.

Nej, den store fare ligger i de sager, som potentielt ikke bliver rejst. Hvordan kan jeg her på Christiansborg vide, om en nær ven eller økonomisk bidragyder til en i regeringen faktisk har strafferetlige forbrydelser på samvittigheden, men når sagen aldrig rejses for domstolene, skyldes det en vennetjeneste fra politisk hold? Eksemplet er helt og aldeles teoretisk, men det kunne ske i det danske system, som det er i dag, og det er velsagtens også baggrunden for, at Europarådets korruptionsorgan påpeger denne risiko.

Kl. 18.50

Det kan vi ikke vide, og derfor kan vi heller ikke føre reel kontrol med, at det ikke sker. Hvis vi kunne, f.eks. på baggrund af presseomtale, ville det modsat også være noget betænkeligt,

om et folketingsflertal krævede, at en sag blev rejst, uden at vi havde kendskab til de reelle forhold og uden at have den juridiske faglighed at vurdere det på baggrund af, for vi er og skal være lægfolk.

Socialdemokraterne finder det altså rigtigt at ophæve justitsministerens beføjelser til at gribe ind i konkrete straffesager, således at vi undgår enhver tvivl og enhver risiko. Vi er dog samtidig af den opfattelse, at når det drejer sig om de straffelovsparagraffer, der omhandler statens sikkerhed, så forekommer det helt teoretisk, hvis dette ikke indeholder en politisk vurdering, særlig fordi vi med den nye terrorparagraf forholder os til hele det internationale samfund og ikke alene vores egen geografi.

I forhold til kapitel 12 og 13, som de er i straffeloven, synes vi, at den norske model lyder tiltalende. Her er det regeringen som kollektiv, der træffer beslutningen, frem for som i Danmark, at det kun ligger hos en person, nemlig justitsministeren, og samtidig er der krav om skriftlighed i proceduren. Vi synes som sagt, at den model lyder inspirerende. Det drejer sig nemlig for os at se om at skabe gennemskuelse i beslutningerne, når der er politik indblandet.

Med disse bemærkninger ser vi frem til grundige diskussioner af forskellige muligheder, fordele og ulemper, men som sagt er det nok ikke en beslutning, vi vil træffe sådan på baggrund af et beslutningsforslag. Men med et grundigt udvalgsarbejde finder vi nok også en metode, særlig når vi nu også hører, at justitsministeren er villig til at diskutere dele af det, sådan at vi når frem til et grundigt beslutningsgrundlag til at træffe en faktisk så alvorlig beslutning ud fra.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):
Hr. Per Dalgaard som næste ordfører.

Per Dalgaard (DF):
Forslaget fra SF, Enhedslisten og De Radikale lægger op til at fratage justitsministeren adgangen til at give anklagemyndigheden pålæg om konkrete straffesager og om at rejse sager om forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed.

Hvis man følger forslaget, vil det i fremtiden være anklagemyndigheden med Rigsadvokaten som den øverste myndighed, der alene har det fulde ansvar for, om der rejses sager eller ej. Forslagsstillerne henviser i bemærkningerne til en stigende politisering af strafferetsplejen. De skriver, at det kan være problematisk, hvis der ska-

bes risiko for, at politiske strømninger kan få indflydelse på udfaldet af spørgsmålet om tiltale- og straffesag.

Det er en meget teoretisk begrundelse. Forslagsstillerne har heller ikke nogen eksempler på politisk misbrug. Kan forslagsstillerne nævne nogen eksempler, eller ser man spøgelse ved højlys dag? Ulemperne ved at løsrive anklagemyndigheden er store, jeg skal nævne et par stykker.

Hvis forslaget vedtages, kan Folketinget ikke pålægge justitsministeren at bede Rigsadvokaten om at rejse tiltale eller foretage andre retsskridt i sager, hvor Folketinget vurderer, at det er helt nødvendigt at gribe ind. Det kunne være over for internationale organisationer, der støtter terrorisme, og som har forgreninger her til Danmark. Det kunne være mod rockerkriminalitet eller mod organiseret økonomisk kriminalitet.

Hvis der opstår sager, hvor Folketinget finder det helt nødvendigt at gribe ind, og hvis anklagemyndigheden ikke vil gribe ind, så har vi brug for den nuværende ordning, hvor Rigsadvokaten hører under justitsministeren og ikke svæver frit i luften.

Hvis forslaget vedtages, vil det blive vanskeligere for Folketinget gennem ministeren at påvirke anklagemyndigheden til at prøve ny retspraksis, f.eks. at en ny type forbrydelse skal for domstolene. Det skal være op til Rigsadvokatens forgodtbefindende, om sådanne sager skal følges.

Den ordning, vi har i dag, har mange fordele. Tænk, hvis der engang i fremtiden opstår korruption eller magtmisbrug inden for anklagemyndigheden, og anklagemyndigheden er jo ikke en ophøjet størrelse, den består af mennesker på godt og ondt. Derfor kan den ikke virke som en stat i staten uden den kontrol, der ligger fra regeringens side, også den kontrol, der består i, at justitsministeren kan give anklagemyndigheden ordre og instrukser. Hvis man løsriver anklagemyndigheden, vil man så ikke være på vej til at opgive tredelingen af magten, som den er fastlagt i grundloven? Kan man leve med en fjerde statsmagt, der ikke kan modtage ordre hverken fra regering eller fra Folketing? Vil det ikke give en risiko for misbrug af anklagemyndigheden, hvis denne vigtige del af justitsvæsenet ville komme uden for regeringens og Folketingets kontrol?

Der er noget betryggende ved vores nuværende parlamentariske system. Folketingets

kontrol med de forskellige samfundsområder og de forskellige institutioner betyder, at en minister altid står til ansvar for, hvad der sker inden for hans eller hendes forretningsområde. Hvis den parlamentariske kontrol svækkes, er der noget værdifuldt i folkestyret, der går tabt.

Kl. 18.55

Alt i alt ser vi i Dansk Folkeparti med stor skepsis på dette forslag. Vi er naturligvis parat til at se på detaljerne under udvalgsbehandlingen, men vi er ikke parat til at svække den demokratiske kontrol og den parlamentariske kontrol med en så vigtig institution som anklagemyndigheden.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Den første korte bemærkning er til fru Sandy Brinck.

(Kort bemærkning).

Sandy Brinck (S):

Hr. Per Dalgaard skosede sådan lidt forslagsstillerne for ikke at have fremhævet nogen eksempler. Nu kan jeg ikke huske, om hr. Per Dalgaard var med til Retsudvalgets høring om det her emne. Der var der faktisk peget på to eksempler, hvor man i hvert fald var meget tæt på, nemlig missil-Olsen-sagen, som den kaldes, hvor Folketinget ville have undersøgt, om der burde have været rejst en sag, og det andet eksempel, som blev nævnt, var den færøske overbelåningssag, hvor Erhvervsudvalget var lidt utilfreds med en beslutning om, at man ikke ankede en afgørelse. Så man har altså haft tilfælde i historien, hvor man har været meget tæt på at bruge de her muligheder, uden at jeg skal komme langt ind i det.

Men hvordan ville Dansk Folkeparti, når de nu hylder den parlamentariske kontrol, hvilket hyldestkor jeg kunne være med i, kontrollere, hvilke sager der ikke rejses ved anklagemyndigheden?

(Kort bemærkning).

Per Dalgaard (DF):

Nej, jeg kunne desværre ikke deltage i den pågældende høring. Jeg havde rent faktisk planlagt det, men der var andre ting, der kom i vejen.

Jeg kan ikke komme nærmere ind på de der to eksempler, som fru Sandy Brinck kommer med. Helt generelt ønsker vi den nuværende ordning bevaret, som den er i dag. Vi finder den ganske fortrinlig, og den har fungeret godt, og det er jeg sikker på at den fortsat vil gøre.

Men som der har været talt om tidligere, kan det da godt være, at der er enkelte elementer, der skal ses på, og jeg siger også, at vi under udvalgsarbejdet vil se på nogle enkelte elementer, men grundlæggende er vi ikke meget for at ændre den nuværende ordning.

(Kort bemærkning).

Sandy Brinck (S):

Jeg synes, det er helt fair at ville bevare den nuværende ordning. Det er der masser af folk som kunne argumentere for. Jeg mangler bare at høre, hvordan Dansk Folkeparti ville kunne udøve den parlamentariske kontrol, som er argumentet for at have den nuværende model.

Hvordan vil hr. Per Dalggaard sidde på sit kontor på Christiansborg og vide, hvilke sager der ikke bliver rejst, men som burde have været rejst? Det er jo en del af den parlamentariske kontrol med anklagemyndigheden via justitsministeren.

(Kort bemærkning).

Per Dalggaard (DF):

Hvordan man kan vide, om nogle sager ikke bliver rejst, som burde være rejst? Først skal de jo komme til ens kundskab, før man kan vide, om der er nogle sager eller ej, og derefter må vi jo anvende de instrumenter, vi har i dag.

Jeg kan ikke se, at der vil være bedre mulighed end i dag, hvis vi vedtager det her forslag. Det kan jeg ikke se. Jeg synes, at vi har de muligheder, som vi har brug for nu.

Men igen: Vi kan sikkert diskutere nogle detaljer under udvalgsarbejdet, og så må vi helt sikkert se på det, men overordnet set er den model, vi har i dag, tilfredsstillende for os.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Nu er det jo en høj grad af mistillid, hr. Per Dalggaard udtaler over for Rigsadvokaten og de embedsmænd, der i øvrigt fungerer i den offentlige forvaltning, men jeg vil så godt bede hr. Per Dalggaard forklare:

Hvordan kan den øvrige del af parlamentet kontrollere det, hvis det er sådan, at Dansk Folkeparti presser regeringen til at anlægge en ganske bestemt sag?

Hvordan kan den øvrige del af Folketinget så kontrollere, at det ikke er korruption i Dansk Folkeparti?

(Kort bemærkning).

Per Dalggaard (DF):

Jeg er helt sikker på, at med den vågne presse, vi har i dag, ville sådan noget simpelt hen ikke kunne finde sted. Jeg har fuld tillid til, at en offentlighedsbevægelse, en diskussion, skriverier, og jeg ved ikke hvad, om, at Dansk Folkeparti f.eks. skulle kunne finde på at presse en justitsminister til at foretage sig nogle handlinger, som hun egentlig ikke ville, jamen det er altså ren teori. Det ville ikke forekomme, og det ville vi aldrig kunne finde på.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Hvordan kan det så være, at Dansk Folkeparti har så stor mistillid til pressen, hvis det er, at der er korruption fra Rigsadvokatens side?

Hvordan kan det være, at Dansk Folkeparti kan sige, at det kan ikke lade sig gøre, at Dansk Folkeparti vil presse på baggrund af korruption, fordi det holder medierne øje med?

Hvad er det for en forskel? Er der virkelig grundlæggende så megen mistillid til det danske embedsværk i Dansk Folkeparti, at man er sikker på, at de vil dels være korrumperte, dels vil de kunne gemme det på en sådan måde, at der vil blive undladt at blive rejst nogle sager, som Dansk Folkeparti i sin visdom mener at der skal rejses? Altså hvad er det for en mistillid, som Dansk Folkeparti her udviser til det danske embedsværk? Er det et grundlæggende træk hos Dansk Folkeparti?

Kl. 19.00

(Kort bemærkning).

Per Dalggaard (DF):

Jamen jeg kan ikke se, at vi fremfører nogen mistanke til Rigsadvokaten. Vi fremfører, hvad der måske kunne ske, hvis det blev en frit svævende institution uden Justitsministeriets kontrol. Vi har ingen mistillid til dem overhovedet for nærværende, men vi vil bare undgå, at man måske kan komme i en sådan situation, ved at det er en frit svævende enhed.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Jeg forstår ikke helt argumentationen. Betyder det så også, at hr. Per Dalggaard mener, at korruptionen begynder at florere i domstolene, fordi de ikke er under direkte instruktion af justitsministeren? Forslaget her går jo slet ikke på at gøre anklagemyndigheden uafhængig på sam-

me måde som domstolene. Forslaget går jo bare på, at justitsministeren ikke skal kunne gå ind i konkrete enkeltsager og sige, at her skal der rejses tiltale eller ikke rejses tiltale.

Mener hr. Per Dalggaard, at hvis nogle myndigheder ikke er under direkte instruktion af en minister, så bliver de korrupte? Bliver domstolene så korrupte? Jeg forstår simpelt hen ikke argumentationen fra hr. Per Dalggaards side.

(Kort bemærkning).

Per Dalggaard (DF):

Nej, det tror vi ikke på at domstolene overhovedet er.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Hvorfor tror hr. Per Dalggaard så, at anklagemyndigheden ville blive korrump, hvis justitsministeren mistede retten til i konkrete enkeltsager at gå ind og sige, at her skal der rejses tiltale, eller her skal der ikke rejses tiltale? Det er jo det, forslaget går på. Forslaget går jo ikke på, at der aldrig mere skal være nogen som helst kontrol med anklagemyndigheden. Den skal fortsat være undergivet en lang række kontrolfunktioner, ligesom den i alt andet, der handler om konkret tiltalerejsning i enkeltsager, jo stadig skal være underlagt justitsministerens instruktionsbeføjelse. Så hvorfor skulle lige den her ændring give mulighed for korruption, sådan som hr. Per Dalggaard brugte som argument imod forslaget?

(Kort bemærkning).

Per Dalggaard (DF):

Ja, fru Line Barfod kan jo godt spørge, hvorfor vi lige præcis tror, at det vil medføre korruption. Det tror vi sådan set heller ikke. Det er et tænkt eksempel.

Jeg har fuld tillid til vores embedsinstitutioner, både domstolene og Rigsadvokaten, og den nuværende ordning er vi tilpas med. Vi finder, at den fungerer udmærket, og den ønsker vi ikke lavet om.

(Kort bemærkning).

Morten Østergaard (RV):

Hr. Per Dalggaard taler meget om, at det her er en teoretisk problemstilling og kan ikke forestille sig nogen form for misbrug af nogen gode mennesker, hverken i eller uden for den parlamentariske verden.

Det, der er spørgsmålet her, er: Hvorfor er det så vigtigt for hr. Per Dalggaard og Dansk Folke-

parti at bevare den her mumie, som eksisterer i dansk retspolitik, som ingen tænker anvendt, og som alle synes er teoretisk og hypotetisk, særlig når man skuer ud over landets grænser og ser, at vi er et af de ganske få lande, hvor det har været nødvendigt at have sådan en?

(Kort bemærkning).

Per Dalggaard (DF):

Ganske enkelt, fordi den fungerer udmærket, som den er i dag. Jeg kan altså ikke se, hvorfor vi skal lave nogle ting om, der fungerer godt. Vi arbejder jo egentlig herinde med, hvad skal vi sige, problematikker i samfundet og ændrer nogle love, laver nye love, når vi kan se, at der er behov for det, når vi kan se, at der sker nogle ting ude i samfundet, som gældende lov ikke tager højde for.

Vi finder ikke, at der er behov for at lave den her om. Hvorfor de har gjort det i andre lande, ja, det ved jeg faktisk ikke.

(Kort bemærkning).

Morten Østergaard (RV):

Det er muligvis, fordi vi har forskellig opfattelse af teori og praksis. Noget, som er afvist som ren teori, er jo ikke noget, der fungerer. Man kan jo ikke tale om, at det her fungerer. Der er jo ingen anvendelse af det, og det er jo netop hele pointen i det her og har været et selvstændigt argument, at fordi der ingen anvendelse er af det, hvorfor skal vi så bevare den her mumie i dansk retspolitik. Det er jo det, der er spørgsmålet. Vi ved jo ikke, om det fungerer, for det bliver aldrig anvendt. Skulle vi nu ikke en gang for alle få ryddet op?

(Kort bemærkning).

Per Dalggaard (DF):

Jamen det er jeg bare uenig i. Sådan er det. Det system, vi har i dag, fungerer efter vores mening, og vi finder, at det er godt. Vi vil ikke have en mere eller mindre frit svævende adskillelse mellem anklagemyndigheden og Justitsministeriet. Det vil vi ikke.

Formanden:

Tak til hr. Per Dalggaard. Og så er det hr. Helge Adam Møller som ordfører.

Kl. 19.05

Helge Adam Møller (KF):

Jamen så er det åbenbart min tur til at beskæftige mig med dette mumie i dansk retspolitik.

Jeg kan huske, at da jeg debuterede i Folketinget i 1977, i november måned, hed justitsministeren Ole Espersen, og han var socialdemokrat. Siden hen har jeg arbejdet i Folketinget under fire andre socialdemokratiske justitsministre, det har været fru Pia Gjellerup, hr. Erling Olsen, hr. Bjørn Westh og hr. Frank Jensen.

Jeg kan sige, at hvis dette forslag var blevet fremsat på et tidspunkt under en af disse fem justitsministre fra Socialdemokratiet og jeg havde været ordfører, ville jeg have haft nøjagtig samme mumieholdning, som jeg har i dag.

Jeg har generelt den holdning, at hvis et eller andet er forældet eller et eller andet ikke virker godt eller ny viden er kommet til, skal man så hurtigt som overhovedet muligt ændre tingene, ændre proceduren eller ændre loven. Det er min grundholdning, og den har den konservative folketingsgruppe også.

Men ud over at vi er en folketingsgruppe, er vi også konservative. Det betyder også, at har man en ordning, som virker uden problemer, som i årtier ikke har givet anledning til problemer, og hvor skiftende justitsministre, de fleste fra Socialdemokratiet, en del også fra De Konservative og enkelte fra Venstre, har levet under ordningen og brugt den i helt enkelte tilfælde, uden at der er et eneste menneske – jeg har i hvert fald ikke hørt det – der har sagt, at denne ordning har været misbrugt eller anvendt på en forkert eller urimelig måde, i hvert fald ikke i de sidste 65 år, synes jeg helt ærligt, at vi har andet og bedre at benytte vores tid til end at ændre en ordning, som ikke giver nogen problemer, og som i enkelte tilfælde, måske hvert 10. eller 15. år, kan være god at have.

Man skal altså ikke efter konservativ opfattelse afskaffe noget bare for at afskaffe det eller være med på noderne eller være moderne. Man skal kun gøre det, hvis der er særlig vægtige argumenter for, at en anden ordning vil fungere klart bedre. Det er min konservatisme, min mumieholdning, hvis det kan glæde den radikale ordfører:

Jeg mener ikke, at der er sådan nogle argumenter, og jeg kan heller ikke se dem her i beslutningsforslaget.

Justitsministeren, ikke den nuværende, men andre justitsministre, har benyttet beføjelsen to gange de sidste 10 år i forbindelse med Rigsadvokatens inhabilitet.

Så kan man spørge: Får justitsministeren så nogen sinde anledning til at anvende sine beføjelser til at give Rigsadvokaten et egentligt på-

læg, hvis det ikke er i forbindelse med inhabilitet?

Jeg mener godt, som også justitsministeren var inde på, at man kan forestille sig eksempler, hvor det kan være eller vil være hensigtsmæssigt, at justitsministeren beholder beføjelsen. Anklagemyndigheden rejser jo som hovedregel ikke sager, hvor man ud fra en rent faglig vurdering ikke antager, at sagen kan føre til en domfældelse. Hvis man ikke antager, at den kan det, rejser man ikke sagen.

Men der kan da være sagskomplekser – det kan være politiske, økonomiske, miljømæssige – som har en kæmpe offentlig interesse, hvor det kan være en politisk vurdering, selv om anklagemyndigheden ikke mener, at det vil føre til domfældelse, at vi må have en afgørelse, også af hensyn til den sigtede, og derfor ønsker, at vi får en domfældelse. Ellers kunne man jo også forestille sig, at der kom mytedannelser.

Apropos mytedannelser og det at undgå dem, og det skal være min sidste sætning, synes jeg, at det, justitsministeren lægger op til, er godt og rigtigt. Lad os justere den nuværende ordning, så vi sikrer i fremtiden, at griber en justitsminister ind og benytter sin beføjelse, vil det altid klart og tydeligt fremgå, at det har hun eller han gjort, og offentligheden vil vide det.

Med de ord vil jeg afvise beslutningsforslaget.

Formanden:

Ordføreren må gerne blive på talerstolen, for der er en kort bemærkning fra fru Anne Baastrup.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Op gennem 1980'erne, hvor der var en konservativt ledet regering, kom der en lang række forskellige typer forvaltningsændringer. Man gennemgik systematisk lovgivningen i den periode, hvor man fjernede konkrete afgørelseskompetencer fra den enkelte minister og lagde det ud, således at ministrene ikke længere skulle træffe afgørelser i enkeltsager. Det var mit indtryk, at Det Konservative Folkeparti rent faktisk syntes, at det var en god idé. Nu er der så bare et enkelt ministerium, man har sprunget over.

Jeg vil ikke sige, at de beslutninger, der blev truffet med hensyn til miljølovgivning, og jeg ved ikke hvad, blev truffet, fordi der var et udefrakommende pres, det var bare, fordi det var smart, det var en moderne måde at tænke på, at

ministeren ikke skulle have så mange enkeltsager at forholde sig til.

Så er det, jeg ikke forstår, hvorfor hr. Helge Adam Møller ikke kan se, at der her er et område, hvor vi mangler at gennemanalysere det, så jeg synes ligesom, at hr. Helge Adam Møllers argumentation halter lidt der.

Kl. 19.10

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg synes, det er fint, at vi gennemanalyserer det. Det gjorde vi jo også ved den store høring, som jeg desværre ikke kunne være deltage i, da jeg var på NATO-rejse i USA, men jeg har da læst referaterne fra høringen. Jeg synes, det er fint, at vi tager debatten. Men jeg er ikke stødt på argumenter, der siger, at hvis vi afskaffer det her, får vi en ordning, som er bedre.

Til det der med at tage væk det fra ministeren: Det er jo altså en beføjelse, som skiftende justitsministre måske bruger én gang hvert syvende år eller én gang hvert fjortende år, når der er en helt særlig grund til det.

Jeg synes, at det, som flere ordførere har været inde på, er vigtigere. Jeg erkender blankt, at der ikke må være nogen tvivl om, at ministeren har brugt ordningen. Det er der i øjeblikket. Ministeren kunne i virkeligheden skjule det. Det er der ingen der har gjort, men det kunne vedkommende.

Derfor synes jeg, det er godt, at man lægger op til, at hvis en minister i fremtiden bruger denne ordning, når der er en helt særlig årsag til det, skal det klart og tydeligt fremgå. Vi er helt åbne over for at diskutere norske, hollandske, australske og andre spændende modeller, og vi ønsker denne offentlighed.

Morten Østergaard (RV):

Som medforslagsstiller kan Det Radikale Venstre naturligvis tilslutte sig forslaget.

Forslaget om at afskaffe justitsministerens særlige stilling som øverste anklager har rumsteret længe, navnlig efter Murens fald, hvor demokratiske forfatninger og moderne retsplejeregler har set dagens lys i Europa.

Det anses som en uting, at en minister kan gribe ind i strafferetsplejen, og beføjelsen benyttes så godt som aldrig herhjemme. Ved denne høring, som har været omtalt nogle gange, som Folketingets Retsudvalg afholdt i efteråret 2003, kom det frem, at netop det faktum, at beføjelsen ikke blev brugt, burde medføre, at den blev af-

skaffet. Så ville beføjelsen aldrig kunne blive en fristelse for en rent hypotetisk kommende justitsminister, der måske havde et mere afslappet forhold til politisk indblanding i strafferetsplejen.

Det afgørende her er, at netop det forhold, at justitsministeren kan gøre det, er det, der skal lede til, at vi nu afskaffer det, og ikke om det har været anvendt inden for de sidste 10, 15 eller 20 år.

Endelig er det afskaffelsen af justitsministerens enekompetence som anklager i sager vedrørende statens sikkerhed, og det skal ses i sammenhæng med det foregående. Justitsministeren er i dag den eneste, der kan være anklager i den slags sager, men vi ønsker, at også anklagemyndigheden skal kunne rejse sagerne. Der er ofte sket en efterforskning af den konkrete sag, som politi og anklagemyndighed har indgående kendskab til, og derfor er det kun rimeligt, at de får mulighed for at følge sagen til dørs.

Som sagt støtter vi naturligvis forslaget.

Line Barfod (EL):

Enhedslisten er medforslagsstiller, så der er ingen tvivl om, at vi støtter forslaget.

Jeg vil gerne først lige opklare en misforståelse. Fru Birthe Rønn Hornbech huskede det, som om Enhedslisten i forbindelse med debatten om terrorpakken havde været meget optaget af, at der var et parlamentarisk ansvar i forhold til, at ministeren skulle gå ind i konkrete terrorsager. Det tror jeg er en fejlhuskning. Jeg mener, at det var Socialdemokraterne, der havde den optaget-hed.

Det, vi diskuterede fra Enhedslistens side, var, at med den meget ubestemte terrorparagraf, man havde valgt, var det reelt en politisk afgørelse, hvorvidt en bevægelse ude i verden var en terrororganisation eller en befrielsesbevægelse. Hvis man fulgte de politiske vurderinger af, om noget var det ene eller det andet, kunne det faktisk skifte fra dag til dag, hvorvidt man nu ydede bistand til terror eller til en befrielseskamp.

I forhold til det konkrete lovforslag her synes jeg, det har været spændende at høre debatten, og det lyder, som om der faktisk er opbakning til, at det her er noget, vi skal se nærmere på. Der er jo ikke sat nogen tidsfrist med hensyn til, hvornår forslaget skal være færdigt, og derfor har vi også en mulighed for at arbejde lidt grundigere med det samtidig med alle de andre store, væsentlige ting, som vi arbejder med i Retsudvalget i øjeblikket.

Med hensyn til baggrunden for forslaget er det jo også fremgået af en del af debatten, at noget af problemet er den stigende opmærksomhed, der er på straffesager, og den stigende politisering, der også er på mange måder. Man kan have lange diskussioner om, hvorfor straffesager og retspolitik pludselig er blevet et så voldsomt politisk emne, hvorfor det er kommet så højt op på dagsordenen, og hvorfor mediernes er så optagede af det.

Medierne synes åbenbart, at det er god underholdning. Det ser også ud, som om det faktisk sælger aviser, når der kommer nogle sager. Medierne synes åbenbart også, at de skal prøve at presse politikerne til at gå ind og blande sig i konkrete sager, om man nu synes, at strafudmålingen er god nok eller ej. Det kan jo så i konkrete sager, hvis man går ind, allerede før sagen er rejst, være med til at lægge politisk pres på et flertal i Folketinget, der så pludselig synes, at det skal presse en minister. Det mener vi faktisk er noget, som vi skal sikre os bedst muligt imod.

Kl. 19.15

Vi har jo også det problem som politikere, at den stigende globalisering gør, at der bliver mange områder, hvor vi ikke har så stor indflydelse, som politikere havde tidligere. Det er mange steder, hvor vi er afhængige af, hvad der sker rundt om i verden, men lige i straffesager, selv om EU efterhånden kommer meget ind over det, er der stadig væk en del, hvor det er noget, som bliver afgjort i Danmark. Retspolitik er noget, som vi til en vis grad selv kan bestemme, og så er det klart, at det får øget politisk opmærksomhed.

Der tror jeg altså at vi står os godt ved at lave den fremtidssikring, der ligger i det her forslag. Vi skal ikke i Retsudvalget kunne gå ind og sige til en justitsminister, at her ønsker vi, at der skal rejses en sag eller der ikke skal rejses en sag. Så vi håber, at det lykkes at få lavet en grundig behandling, der gør, at vi kan få opdateret vores regler på det her område.

Formanden:

Så er det fru Anne Baastrup som ordfører for forslagsstillerne.

Anne Baastrup (SF):

Jeg takker for debatten. Jeg synes, det har været spændende, og jeg synes også, det har været rart, at vi har kunnet tage debatten, hvor der ikke har været en aktuel sag, for det gør jo ofte, at vandene skilles, og at man måske begynder at

forsøge at beskytte den, der måske har fået næsen lidt for langt frem. Vi har nu stille og roligt kunnet tage en principiel debat.

Spørgsmålet om, at Rigsadvokaten er underlagt justitsministerens kompetence i enkeltssager, har altid været en kilde til undren for mig. Da jeg så kommissæren for Østersøområdet, Ole Espersen, for nogle år siden komme med en rapport, synes jeg, at tingene ligesom blev sat lidt på plads. Vi kan lignes med en bananstad, som Gorm Toftegaard Nielsen sagde under vores konference. I den forbindelse er det så også vigtigt at huske på, at Rigsadvokaten meget understreger, at han ikke oplevede, at han havde været presset.

Hr. Per Dalgaard var inde på spørgsmålet om magtadskillelsen, og jeg synes altså, at hr. Per Dalgaard lige skal kigge på Retsudvalgets alm. del, bilag 8, hvor der er et fint, stort og langt referat af den høring. Her er professor Gorm Toftegaard Nielsen nemlig inde på spørgsmålet om magtadskillelseslæren som Montesquieu beskrev tilbage i tiden, nemlig den lovgivende, den dømmende og den udøvende magt. Men det, der var det sjove i Frankrig dengang – jeg tror i virkeligheden også lidt nu – var, at dommeren både var anklagemyndighed og dommer, så Montesquieu tænkte i virkeligheden sin teori på den måde, at anklagemyndighed og domstol også skulle være adskilt fra den lovgivende og den udøvende magt.

Det er jo en teori, man så kan diskutere hen ad vejen. Jeg synes bare, at det i hvert fald skal nævnes her som en kommentar til hr. Per Dalgaards indlæg.

Det, det så også er vigtigt at huske på – der er flere, der har nævnt det, fru Birthe Rønn Hornbech især – er, at danske politikere er enkeltssagsorienterede. Danske politikere vil gerne genvælges, og man får bedst presse, hvis det er en enkeltssag, som pressen selv kan overskue.

Vi har også en tradition for, at vi har mindretalsregeringer. Derfor kan man stå i en situation, hvor en justitsminister bliver presset fuldstændig urimeligt af et støtteparti. Det er bl.a. den situation, vi skal prøve at undgå, og det er derfor, det er så hamrende vigtigt, at vi tager en stilfærdig og rolig debat om det på et tidspunkt, hvor der ikke er nogen som helst tvivl, hvor der ikke er nogen, der lægger et utilbørligt pres på justitsministeren i konkrete sager. Sådan skal vi bare holde fast i vores samtale.

Jeg forsøgte også at minde hr. Helge Adam Møller om, at vores forvaltningssystem har ud-

viklet sig kraftigt inden for de sidste 30 år. Tænk på al den ballade, der var omkring miljøministeren, der gik ind med en pose penge og gav den til sin gamle skole. For 30 år siden ville det have været en naturlig ting, at miljøministeren traf afgørelse i konkrete sager. Selvfølgelig skulle det ikke være til hans gamle skole, men alligevel. Det ser vi stort set ikke mere, undtagen med justitsministerens kompetence til at gå ind i Rigsadvokatens afgørelse i konkrete sager.

Derfor er jeg fuldstændig enig med hr. Morten Østergaard. Dette er en mumie, dette er en reminiscens fra gammel tænkning, og derfor skal vi naturligvis som de øvrige europæiske lande tænke nyt på det her område; en nytænkning, der er en reel afskillelse af magten mellem justitsministeren og Rigsadvokaten. Det vil ikke føre til mere korruption. Det vil det ikke, for justitsministeren har stadig væk den overordnede beføjelse til at kontrollere, at Rigsadvokaten overholder lovgivningen som sådan.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg synes, det har været en fin debat, og jeg synes, det har været godt, at vi har haft mulighed for at tage den på et godt saglige niveau. Tak for i dag.

Kl. 19.20

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:
16) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 45:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af frivillighed ved økonomisk støtte til politiske partier.

Af Bent Bøgsted (DF) m.fl.
 (Fremsat 13/11 2003).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Lene Espersen):

Beslutningsforslaget indebærer, at Folketinget pålægger regeringen inden den 30. marts 2004 at fremsætte lovforslag, der med virkning senest fra den 1. januar 2005 skal sikre, at intet medlem af en arbejdsgiverforening, erhvervsorganisation eller faglig organisation gennem medlemskab eller kontingentbetaling kan pålægges direkte eller indirekte at bidrage med økonomisk støtte til partipolitisk arbejde, medmindre den pågældende frivilligt har givet sit udtrykkelige positive samtykke til det.

Ifølge bemærkningerne til forslaget bør de pågældende regler udformes sådan, at lovgivningen giver udtrykkelige garantier for, at manglende samtykke for den enkelte medfører reduktion i den pågældendes kontingentbetaling eller på anden måde har en reel indflydelse på organisationens dispositionsret over kontingentindtægter og organisationsformuen.

Det fremgår af bemærkningerne til beslutningsforslaget, at en gennemførelse af forslaget også skal betyde, at faglige foreningers bidrag til politiske partier vil være begrænset til de beløb, som de medlemmer, der ønsker at støtte partipolitiske formål, har indbetalt til organisationen.

Beslutningsforslaget vedrører spørgsmål, som vi tidligere i en række tilfælde har drøftet i Folketinget, bl.a. fremsatte SF i 2001 et beslutningsforslag, der indeholdt forslag om nogle af de samme spørgsmål.

I Dansk Folkepartis beslutningsforslag er det ikke anført, hvordan de nævnte forslag nærmere skal udmøntes i lovgivningen. Forslagsstillerne lægger op til, at dette i givet fald må drøftes nærmere. I overensstemmelse hermed vil jeg i det følgende koncentrere mig om de mere principielle retningslinjer for en kommende lovgivning, som er angivet i beslutningsforslaget.

De gældende regler om økonomisk støtte til politiske partier fremgår som bekendt af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber. Loven blev efter en meget grundig debat vedtaget i 1990 af et bredt flertal af Folketingets partier.

I overensstemmelse med forarbejderne til denne lov er det den enkelte forening, der gennem sine vedtægter afgør spørgsmålet om, hvorvidt foreningen af sin formue kan yde bidrag til politiske partier. Som det er i dag, er det altså ikke lovgiver, men den enkelte forening, som via sine kompetente organer afgør, om for-